

РЕШЕНИЕ

№ 41

гр. Велико Търново, 09.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ВТОРИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на осми февруари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: ХРИСТИНА ДАСКАЛОВА

Членове: ЕМАНУИЛ ЕРЕМИЕВ
ИСКРА ПЕНЧЕВА

при участието на секретаря ГАЛЯ М. РОМАНОВА
като разгледа докладваното от ИСКРА ПЕНЧЕВА Въззивно търговско дело
№ 20214001000353 по описа за 2021 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по депозирана въззивна жалба от „ОББ Факторинг“ ЕООД срещу Решение № 52/ 01.07.2021 г. по Т.д. № 354/ 2020 г. по описа на ОС – Русе, с което съдът е отхвърлил предявения от дружеството против „Профимаркет“ АД гр. Русе иск за сумата 565 039.37 лв., представляваща главница на неплатени доставки по 15 бр. фактури, вземанията по които са прехвърлени на дружеството по Договор за факторинг № А00196/ 17.05.2016 г., като решението е постановено при участието на „МКБ БГ“ ЕООД гр. Бургас в качеството му на трето лице – помагач на страната на „Профимаркет“ АД.

Жалбоподателят счита решението за неправилно като необосновано с анализ на събраните по делото доказателства и постановено в противоречие със задължителна за съда съдебна практика – Решение № 94/10.07.2014 г. по т. д. № 3643/2013 г. на II т. о. на ВКС, което разяснявало, че след уведомяването по чл.99 ал.3 ЗЗД всякакви действия по промяна на цедираното задължение са непротивопоставими на цесионера, той е носител на вземането, прехвърлено му във вида, в който е съществувало към сключване на договора за цесия, цедентът вече не бил страна по договора за доставка, чието вземане е прехвърлил, за да интервенира в цедираното правоотношение и нямал правно основание и правно качество, за да променя или преустановява дълга, чийто носител той се е съгласил да не бъде. В този смисъл незаконосъобразен бил изводът на

първоинстанционния съд, че цедентът е имал право да стронира издадените 15 бр. фактури – предмет на исковата претенция. Както цедентът, така и длъжникът приели, че без изрично съгласие на „ОББ Факторинг“ ЕООД не могат да правят промени „по прехвърлянето на вземанията и по отношение на юридическите взаимоотношения, на които се базира то“, или отнесено към казуса, това означавало, че двете страни по търговската сделка – ответникът и неговият доставчик – цедентът следвало да получат писмено съгласие от фактора за бъдещо изменение на условията на доставките. Това задължение било въведено с цел защита на фактора, който по силата на цесията получил вземанията по финансирани от него търговски сделки. Възможността трето лице да определя договорки в търговска сделка било предвидено в чл.299 ТЗ. С решението си съдът следвало да установи нищожността на основание чл.26 ал.1 ЗЗД на извършеното сторниране на процесните фактури и прекратяването на облигационната връзка между „МКБ БГ“ ЕООД и „Профимаркет“ АД, които действия представлявали злоупотреба с право, защото увреждало фактора. Съдът тълкувал чл.13 от договора изолирано, а не съвкупно с другите доказателства и неправилно приел, че тази клауза е приложима в конкретния казус. Следвало да приеме, че тя урежда последиците само при наличие на дадено от фактора съгласие за промяна на търговските отношения, каквото в случая не било налице. Съдът не извършил преценка съвкупно с останалите доказателства по делото на счетоводното отразяване на процесните фактури в счетоводствата на двете дружества. Моли решението да бъде отменено и съдът да уважи изцяло предявения иск. Претендира присъждането на направените по делото разноски.

В срока по чл.263 ал.1 ГПК е подаден отговор на въззивната жалба от „Профимаркет“ АД, в който заема становище, че същата е неоснователна и моли тя да бъде оставена без уважение. Излага, че промените, настъпили в правоотношението между цедента и неговия длъжник, са противопоставими на цесионера, тъй като придобитото вземане е обвързано от съдбата на правоотношението, от което вземането произтича, а съдържанието на това правоотношение може да претърпи последващи промени в резултат на обективно осъществили се юридически факти или поради субективните действия на страните. Правилно съдът тълкувал чл.13 от договора, уреждащ възможността за промяна в правоотношението, на което се основавали прехвърлените и претендирани от жалбоподателя вземания, като се предвиждала регресна отговорност на доставчика – цедент спрямо фактора – цесионер при пълно или частично отпадане на задължението по цедираното вземане. Сочил, че единствената забрана за длъжника е да извършва прихващане със свое вземане към цедента и в случая тази забрана не е нарушена. Решението на ОС – Русе било подробно и задълбочено мотивирано, като съдът обсъдил всички наведени от страните доводи и възражения. Моли обжалваното решение да бъде потвърдено.

Третото лице – помагач „МКМ БГ“ ЕООД не е заело становище по жалбата.

Въззивната жалба е процесуално допустима – подадена е в срока по чл.259 ал.1 ГПК, от легитимирана страна, против обжалваем съдебен акт. В изпълнение на задълженията си по чл.269 от ГПК въззивният съд извърши служебна проверка относно валидността на обжалваното решение и намира, че съдебният акт не страда от пороци, водещи до неговата нищожност – постановен е от законен състав, в пределите на правораздавателната власт на съда, изготвен е в писмена форма, подписан е и е разбираем. Не са допуснати и процесуални нарушения, обуславящи неговата недопустимост.

Съдът, като взе предвид оплакванията на жалбоподателя, становището на ответника и събраните по делото доказателства, в съответствие с предметните предели на въззивното производство, очертани с жалбата, намира следното:

ОС – Русе е сезиран с иск с правно основание чл.79 ал.1 ЗЗД във вр. чл.327 ал.1 ТЗ вр. чл.99 ЗЗД за осъждане на „Профимаркет“ АД да му заплати стойността на доставени стоки по 15 бр. фактури, вземанията по които са били прехвърлени на ищеца „ОББ Факторинг“ ЕООД от третото лице – помагач на негова страна „МКМ БГ“ ЕООД в изпълнение на сключен между тях договор за факторинг.

Страните не спорят по възприетата от първоинстанционния съд фактическата обстановка, която детайлно е изяснена. Релевантните за спора факти са: По силата на договор за факторинг от 17.05.2016 г. „МКМ БГ“ ЕООД като доставчик е прехвърлило на „ОББ Факторинг“ ЕООД като фактор свои настоящи и бъдещи вземания по търговски фактури с отложено плащане от трети лица – платци, сред които съгласно Приложение № 3 и ответникът „Профимаркет“ АД. На 19.05.2016 г. ответникът е уведомен за прехвърлянето – че всички плащания по фактури, издадени във връзка с доставени от „МКМ БГ“ ЕООД стоки, следва да извършва по сметка на „ОББ Факторинг“ ЕООД. На 01.05.2017 г. между „МКМ БГ“ ЕООД и „Профимаркет“ АД е сключен рамков договор, в който е договорено, че ако „Профимаркет“ АД не успее да препродаде най-малко 70 % от доставените му стоки на трети лица в 3-месечен срок от доставката, той има право да се откаже от съответния индивидуален договор и да върне на доставчика нереализираните стоки. Договорено е и право на рекламация на купувача за скрити недостатъци в 6-месечен срок от доставката. В периода м.11.2017 г. – м.03.2018 г. „МКМ БГ“ ЕООД е закупило от „Профимаркет“ АД стоки по вид и количество съгласно стокови разписки, за които сделки са издадени процесните 15 бр. фактури на обща стойност 565 039.37 лв., надлежно осчетоводени при ответника. Същият е уведомен от доставчика, че по всяка от тези фактури, дължи плащане на фактора. Фактурите са отчетени и в счетоводството на „ОББ Факторинг“ ЕООД. Междувременно, на 17.04.2018 г. страните са подписали Споразумителен протокол, с който поради констатация, че стоките по 13 от процесните фактури не са реализирани в 3-месечния срок, а по една от тях този срок още не е изтекъл, но поради обективни

причини не може да се очаква реализация, купувачът е направил отказ от договорите по тях, а за стоките по фактура № 461/ 15.01.2018 г. – метални керемиди – предвид обременяването им с много сериозни скрити дефекти, правещи ги напълно негодни за употреба, е развалил договора. Със споразумението доставчикът се е задължил да сторнира фактурите, като уведоми за това „ОББ Факторинг“ ЕООД, да издаде кредитни известия към всяка фактура и да вдигне за своя сметка стоките по четири от тях, които са доставени в склад на купувача. От приетата счетоводна експертиза се установява, че процесните фактури са сторнирани, издадени са кредитни известия, напълно съответстващи на стоките по фактурите, и сторно стокови разписки и са подписани приемо-предавателни протоколи, като всички операции са надлежно осчетоводени в регистъра на покупките на „Профимаркет“ АД за м.04.2018 г. и в справка-декларация за ДДС за м.04.2018 г., подадена в НАП на 15.05.2018 г. На 16.10.2019 г. факторът е отправил до платеца покана да му заплати стойността по процесните фактури, в отговор на която „Профимаркет“ АД е заявил, че не дължи плащане по същите поради сторнирането им и връщане на стоките по тях на доставчика. Плащане по процесните фактури не е реализирано до приключване на устните състезания пред настоящата инстанция.

При така възприетата фактическа обстановка ВТАС изцяло споделя формирания от първоинстанционния съд извод за неоснователност на заявената искова претенция и на основание чл.272 ГПК препраща към изложените от него мотиви.

Предмет на договора за факторинг са парични вземания на доставчика за цената на предоставени от него на трети лица стоки или услуги, които вземания доставчикът прехвърля на фактора срещу финансиране от страна на последния на търговската му дейност. С договора се изменя титулярът на вземането по договорите за търговска продажба на стоки или услуги, като длъжниците по тях са обвързани от прехвърлянето от датата, на която то им е съобщено, и дължат плащане не на своя доставчик, а на фактора. Налице са три правоотношения: между фактора и доставчика на основание договора за факторинг, между доставчика и длъжника – платеца на основание договори за доставка и между фактора и платеца на основание съобщената цесия. Договорите пораждат действие между страните по тях, а спрямо трети лица само в предвидени от закона случаи – чл.21 ал.1 ЗЗД. Платецът не е страна по договора за факторинг, поради което не може оспорва действителността му, за да отблъсне правата на фактора. Съгласно приложимите към договора за факторинг норми на ЗЗД относно договора за цесия – чл.103 ал.3 ЗЗД, ако той се е съгласил с прехвърлянето на вземанията, той не може да извърши прихващане на свое вземане с насрещно задължение на доставчика – цедент, но извън тази законова забрана той може да релевира на фактора – цесионер всички останали възражения, които произтичат от материалното правоотношение между него и доставчика – цедент. Това правоотношение е динамично. Съгласно чл. 20а ал.2 ЗЗД страните по договора могат да го прекратят, развалят или отменят

действието му: в случай, че цедентът не е изпълнил насрещните си задължения по договора, вземането по който е цедирано, купувачът – платецът може да го развали; ако изпълнението е станало обективно невъзможно, договорът се разваля по право; при порок на волята може да иска унищожаването му; при наличието на визирани в договора условия и предпоставки може да се направи отказ от договора. Тази договорна свобода не може да бъде ограничена с поставено изискване за предварително съгласие от страна на фактора. Неоснователно жалбоподателят се позовава за правото си да се намеси в чуждото договорно правоотношение на разпоредбата на чл.299 ал.1 ТЗ, която норма урежда възможността страните по договора да предвидят отделни уговорки от съдържанието му да бъдат определени от трето лице. Доставчикът и платецът не са предвидили факторът да определя конкретни уговорки в договорната им връзка. Включеното в уведомлението до платеца изявление, че „не може да се прави никаква промяна по прехвърлянето на вземанията и по отношение на юридическите взаимоотношения, на които то се базира... без изричното писмено съгласие на „ОББ факторинг“ ЕООД“, не съответства на хипотезата по цитираната норма. Буквалното тълкуване на тази клауза не е в сочения от жалбоподателя смисъл, защото очевидно касае правоотношенията между фактора и доставчика, а не правоотношенията между платеца и доставчика. Това, което не може да се променя без съгласие на фактора, е „прехвърлянето на вземанията“ и „юридическите взаимоотношения, на които то /прехвърлянето/ се базира“, т.е. факторинга, но платецът не е страна по договора за факторинг и съответно той не може да договоря никаква промяна в него и без тази клауза. По същественото обаче е, че в случая изобщо не става дума за промяна в съдържанието на договора между доставчика и платеца, за което е необходимо да се направят съвпадащи си насрещни волеизявления на страните, а се касае до едностранно волеизявление на изправната/правоимащата страна и упражняването на това нейно право не може да бъде поставено в зависимост от волята на фактора, с когото тя освен това не се намира в договорни отношения. Именно защото промяната в материалното правоотношение, на което се основава прехвърленото вземане, е възможна, договорът за факторинг урежда отношенията между фактора и доставчика в случай, че стойността на вземанията по авансирани от фактора фактури е частично намалена или напълно анулирана вследствие на спор между доставчика и платеца или промяна на отношенията между тях независимо от причината за това – чл.13. Чл.13 е включен в раздел от договора, наименуван „Търговски спорове и промени в отношенията между доставчика и платеца“.

Възраженията, произтичащи от същия юридически факт като прехвърленото вземане, са противопоставими на фактора – цесионер без значение дали основанието за тях е възникнало преди или след прехвърляне на вземането или уведомяването на длъжника за него. Позоваването от жалбоподателя на Решение № 94/10.07.2014г. по

т.д. № 3643/2013г. на II т.о. на ВКС, за което твърди, че е в обратния смисъл, и съответно оплакването му, че решението на ОС – Русе е в противоречие с тази задължителна съдебна практика е неоснователно. На първо място това решение не съставлява задължителна практика за съдилищата, а освен това то нито има съдържанието, цитирано от жалбоподателя, нито е относимо към настоящия спор, който е напълно различен от разгледания. В казуса – предмет на делото пред ВКС – платецът е извършил плащане на доставчика и е сключил с него споразумения за прихващане след като договорът за факторинг му е бил надлежно съобщен и спорът е бил дали тези погашения са противопоставими на фактора. Съдът, разяснявайки спецификите на договора за факторинг и приложимостта към него по аналогия на правните норми, уреждащи цесията, предвид сходствата между тях и празнината в законовата уредба, е приел, че независимо че се прехвърлят бъдещи вземания, след възникването им всякакви плащания от длъжника на предишния кредитор в лицето на доставчика са непротивопоставими на фактора и нямат погасителен ефект.

Само докато вземането, произтичащо от конкретната сделка съществува, факторът може да претендира плащането му от платеща, но при упражненото от последния право на отказ от договорите по 14 от процесните фактури и на разваляне на договора по една от тях облигационната връзка между доставчика – цедент и платеща е отпаднала с обратна сила, при което вземането спрямо платеща е престанало да съществува. Тезата на жалбоподателя, че действията на платеща са извършени само с намерение да се увреди „ОББ факторинг“ ЕООД и представляват злоупотреба с права по смисъла на чл.289 ТЗ, е несъстоятелна. Намерението за увреждане е субективен елемент, който подлежи на доказване във всеки конкретен случай. Само по себе си реализирането на правото на „Профимаркет“ АД, регламентирано в рамковия договор, да преустанови действието на облигационната връзка с „МКБ БГ“ ЕООД, не обосновава наличието на намерение за увреждане на „ОББ факторинг“ ЕООД. Събраните по делото доказателства установяват, че платецът – купувач при наличие на договорените предпоставки за това е упражнил правото си за отказ от индивидуални договори и за разваляне на един от тях, върнал е получените по договорите стоки, надлежно и своевременно е отразил всички операции в счетоводната си документация. Доказателства, опровергаващи така събраните или разколебаващи ги, не са ангажирани от ищеца. Освен това в случая упражняването на права от платеща не уврежда фактора, защото съгласно клаузите на договора за факторинг рискът от неплащане на задължението от платеща е за доставчика, който отговаря солидарно с платеща за задълженията по фактурите с цедирани вземания. В случай на неплащане от платеща, както и когато поради спор между доставчика и платеща или промяна на отношенията между тях независимо от причината, стойността на вземанията по авансирани от фактора фактури е частично намалена или напълно анулирана, доставчикът дължи възстановяване в указан му срок сумите, получени като аванс от фактора срещу

прехвърленото вземане, ведно с лихви, такси и комисионни – чл.2 ал.4, чл.9 ал.1, чл.13 от договора, като при извършено погашение по фактура от доставчика, факторът му прехвърля обратно цедираното вземане по съответната фактура – чл.12 ал.1.

По изложените съображения, като е формирал извод за неоснователност на предявения иск и го е отхвърлил, първоинстанционният съд е постановил правилно и законосъобразно решение, което следва да бъде потвърдено.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 52/ 01.07.2021 г. по Т.д. № 354/ 2020 г. по описа на ОС – Русе.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок, считано от връчване на препис от него на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____